

A harmadik Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv Stratégiai Környezeti Vizsgálata

Véglegesített tematika

Megrendelő: Országos Vízügyi Főigazgatóság

ORSZÁGOS VÍZÜGYI
FŐIGAZGATÓSÁG

Budapest, 2021. április

Tartalomjegyzék

1. Az SKV szükségessége.....	2
2. A Környezeti Vizsgálat munkafolyamata.....	3
3. Speciális jellemzők	4
4. A harmadik Vízyűjtő-gazdálkodási Terv bemutatása.....	5
4.1 Víz Keretirányelv (VKI).....	5
4.2 A Vízyűjtő-gazdálkodási Terv.....	6
5. A környezeti vizsgálat tematikája.....	10
6. A fenntarthatósági értékrend meghatározása.....	12
7. A környezeti vizsgálat társadalmasítása	19

A harmadik Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv Stratégiai Környezeti Vizsgálata

Véglegesített tematika

1. Az SKV szükségessége

Jelen dokumentum és a benne foglalt tematika vázlat a harmadik Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv (a továbbiakban: VGT3) (Stratégiai) Környezeti Vizsgálatához kapcsolódik.

1985-ben az Európai Unió elsőként bizonyos beruházásokra vonatkozóan írta elő a környezeti hatásvizsgálatok elvégzésének szükségességét. Mintegy egy évtized tapasztalatai alapján azonban világossá vált, hogy számos esetben a beruházások megvalósításának szakaszában a környezeti érdekek érvényesítésére már nincs megfelelő lehetőség, tehát az elkésett, azt korábban, a stratégiai tervezés, koncepcióalkotás, ágazati programok kidolgozásának részeként érdemes elindítani.

*Az Európai Parlament és a Tanács bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2001/42/EK (2001. június 27.) irányelvének (a továbbiakban: SKV irányelv) 2. cikk (a) pont 2. francia bekezdése szerint a jogszabály tárgyi hatálya kiterjed azokra a tervekre és programokra, amelyeket törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések írnak elő. Az SKV irányelvet a hazai jogba átültető, az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: SKV Korm. rendelet) 1. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a **környezeti vizsgálat lefolytatása mindig kötelező arra a tervre, illetve programra, amely az 1. számú mellékletben szerepel.** Az 1. számú melléklet, mely a környezeti vizsgálat lefolytatására kötelezett tervek és programok körét taglalja, **8. pontjában külön nevesíti – a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 18. § (7) bekezdés szerinti – vízyűjtő-gazdálkodási tervet**, mint kötelezően környezeti vizsgálat köteles dokumentumot.*

A (stratégiai) környezeti vizsgálat (a továbbiakban: SKV) olyan eszköz, mely eredetét tekintve a környezeti hatásvizsgálatokból nőtt ki és önállósult. A környezeti vizsgálat egyik fő „erénye”, hogy optimálisan együtt készül a stratégiával, tervvel, így a környezetvédelmi szempontok figyelembevételének erősítésére, a különböző érdekviszonyok közötti kompromisszum megtalálására különösen alkalmas.

A VGT3 szintjén a környezetvédelem alapvetően célokat jelent, így jelen esetben a környezeti vizsgálat feladata kiegészül a környezeti célok megfelelőségének, illetve az intézkedések hatékonyságának vizsgálatával is.

Az SKV célja, hogy a környezet védelméért felelős szakértők és az érintettek véleményét már az előkészítés és a tervezés folyamatában figyelembe véve:

- javítsa a tervezési dokumentumok minőségét, az intézkedések környezeti hatékonyságát, hatásosságát és környezeti szempontú konzisztenciáját;
- segítse a terv esetleges kedvezőtlen környezeti hatásainak csökkentését, kiküszöbölését;
- segítse a terv elvárható kedvező környezeti hatásainak növelését, erősítse eredményességét;
- segítse elérni, hogy intézményi harmónia és integráció jöhessen létre különböző ágazatok között;
- segítse a méltányosság és a nyilvánosság részvételi szempontjainak érvényesülését.

Az SKV alapvető célja tehát, hogy hozzájáruljon a VGT3 minőségének javításához a környezeti vizsgálat értékelési kritériumokkal, szempontokkal és a legfontosabb értékelési eredményekkel, illetve a környezeti, illetve fenntarthatósági szempontból megfogalmazott javaslatokkal. A lehetőségekhez mérten segítse a tervezési és döntéshozatali folyamatokat.

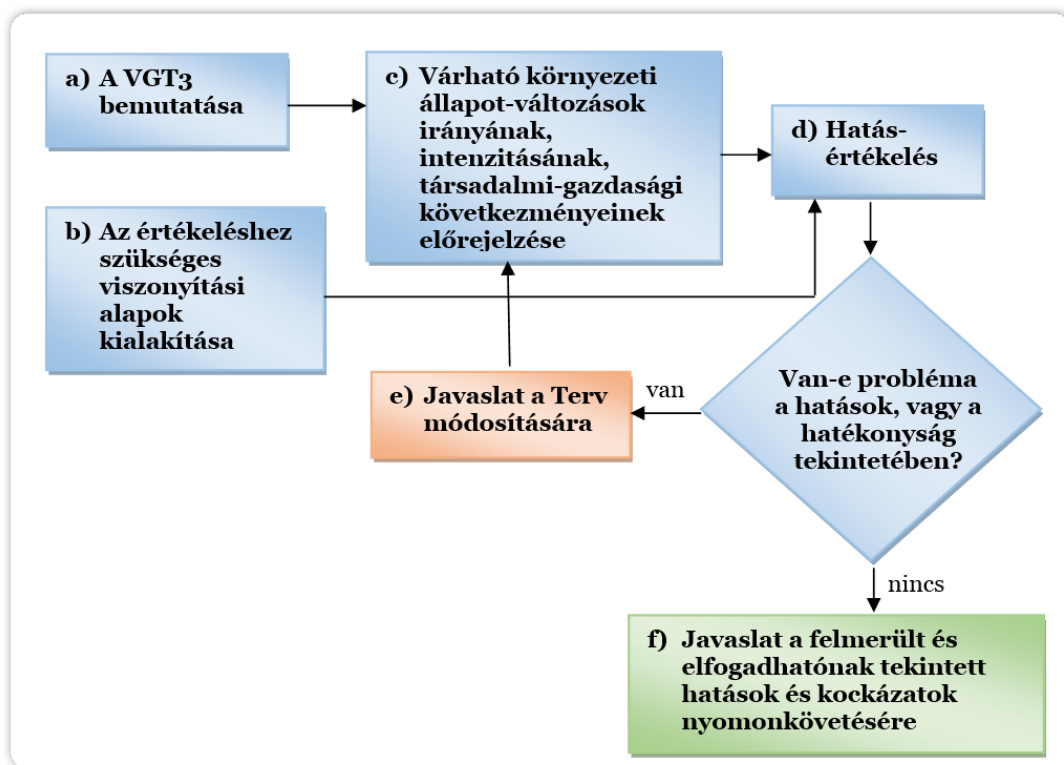
2. A Környezeti Vizsgálat munkafolyamata

A környezeti vizsgálat, mely eredményeként kidolgozásra kerül a környezeti értékelési dokumentum munkafázisait az alábbiakban határozzuk meg:

- A harmadik Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv bemutatása
- Az értékeléshez szükséges viszonyítási alapok kialakítása (azokon a területeken, ahol a viszonyítási alap vonatkozásában nem rendelkezünk paraméterekkel jelölhető ismerettel, intézkedések tervezése válhat szükségessé ezen ismeretek megszerzése céljából)
- Várható környezeti állapotváltozások előrejelzése
- Hatásértékelés
- (Szükség szerint) javaslat a VGT3 módosítására
- Javaslat az esetleges kedvezőtlen hatások/kockázatok csökkentésére és ellenőrzésére

A munkafolyamat alaplogikáját az **1. ábrán** mutatjuk be.

1. ábra: A környezeti vizsgálat főbb részfolyamatai

Az EU-s és a hazai elvárások alapján vannak olyan általános szempontjaink is, amiket általában, azaz minden fejlesztéssel szemben érvényesíteni kívánunk. Minden programtól, tervtől el lehet várni, hogy:

- az ökoszisztéma szolgáltatásokat összességébe ne csökkentse;
- a káros társadalmi és területi egyenlőtlenségeket ne növelje, ha lehet inkább eleve csökkentse;
- segítse elő a klímaváltozáshoz való jobb alkalmazkodást (valamilyen módon járuljon hozzá, ha mással nem, akkor pl. energiatakarékosan).

A hatások értékelése során nem kizárólag a környezeti hatások értékelésére szorítkozunk, **az értékelését kiegészítjük környezeti-természeti szempontú fenntarthatósági értékeléssel** is.

Az SKV-től várható eredmények általánosságban két fő részre oszthatók:

- egyrészt **környezeti szempontból minősíti** a VGT3 megvalósulása után kialakuló, várható új környezeti helyzetet, véleményt alkot a tervezett intézkedések környezeti és fenntarthatósági teljesítményéről;

- másrészt **segít megtalálni** a környezeti, természetvédelmi, fenntarthatósági szempontból is megfelelő **megoldásokat**.

Az SKV készítésénél alapkérdés(eke)t fogalmaztunk meg, melyekre a munka elvégzésével választ adunk.

Ilyen alapkérdések esetünkben:

A Vízyűjtő-gazdálkodási Terv intézkedéseinek megvalósulása esetén:

- **Szükség volt-e az eddigi célrendszer korrigálására, és ha igen hogyan értékelhető az elmozdulás?**
- **Elérhetők-e a víztestek állapotára kitűzött célkitűzések a tervbe vett intézkedésekkel, ezek megvalósulása mennyire valószínű? Milyen társadalmi, gazdasági, intézményi, műszaki akadályok nehezíthetik a megvalósulást?**
- **A célok és intézkedések belső és külső konzisztenciája megfelelő-e?**
- **A tervezett intézkedések hatékonyak-e, megvalósíthatóak-e műszaki, gazdasági szempontból?**
- **A tervezett intézkedések összeköthetők-e a más környezeti, természeti, táji állapot javítását szolgáló elképzelésekkel, célokkal?**
- **Milyen a tervezett intézkedések környezeti fenntarthatósága?**
- **A VGT3 megvalósulásával javul-e a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást, illetve a várható klímaváltozás csökkentheti-e, vagy növelheti-e az intézkedések hatékonyságát?**

3. Speciális jellemzők

Jelen esetben a vizsgálat alá kerülő VGT3 speciális jellemzőkkel rendelkezik a jellemzően beruházásokat megalapozó fejlesztési programokhoz, stratégiákhoz viszonyítva. A VGT nem beruházási stratégia, nem ágazati fejlesztési program és nem egy hagyományos vízgazdálkodási terv, hanem a vizek állapotát feltáró és az ideálishoz közelítő jó állapot elérését megalapozó stratégiai terv.

- A vizsgálat speciális abból a szempontból, hogy a **beavatkozás tárgya közvetlenül egy környezeti elem, a víz, és maga a VGT ennek a környezeti elemnek az állapotát javítani, megvédeni kívánó, tartalmában eleve környezet- és természetvédelmi terv**. Ennek következményeként **az SKV fő célja nem a környezetkárosítás elkerülése, hanem a környezetjavítás hatékonyságának erősítése**. Ezért alapvető feladat a VGT céljainak megfelelőségének és az intézkedések környezeti hatásosságának megítélése.
- Speciális a terv abból szempontból is, hogy **az intézkedésekkel érintett helyszín az egész ország területe**. A legkisebb területi tervezési szint a 42 vízgyűjtő alegység. Ugyanakkor a Víz Keretirányelv a vizekkel kapcsolatos előírásait és elvárásait az úgynevezett víztesteken keresztül érvényesíti, így a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés legkisebb alapelemei is a víztestek. **A VGT tehát egyszerre országos terv, ugyanakkor meghatározható lokális hatásokkal is rendelkezik**. Az egyedi helyszínek vizsgálata viszont túlmutat a környezeti értékelésen, jellemzően környezeti hatásvizsgálat szintű feladat, így az SKV keretében meg kell találnunk azokat a tipizálásokat, amelyek az összefogott elemzést lehetővé teszik.
- A vízzel kapcsolatos kérdésekben a társadalom minden tagja érintett**, tehát a társadalom bevonása a tervezésbe alapvető fontosságú. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés során meghatározó jelentőséget kell kapnia a társadalmi párbeszédnek. Számos esetben az intézkedések megvalósíthatósága az érintettek kompromisszum készségén is múlik.
- Speciálissá teszi a tervet az a tény, hogy **a VGT által meghatározott feladatok nagy számú műszaki jellegű, jogi, gazdasági, intézményi, szervezeti intézkedés koordinált**

végrehajtását igénylik. Ennek megfelelően az intézkedések konzisztenciájának és illeszkedésének a szokásosnál részletesebb vizsgálata is feladata kell legyen az SKV-nak.

- E) A VGT szoros kapcsolatban van a terület- és településfejlesztési, illetve egyéb ágazati tervekkel: a vizek állapotának javítását szolgáló célkitűzések elérése érdekében olyan intézkedéseket javasol, amelyek kapcsolódnak többek között a településekhez, a mezőgazdasághoz, halgazdálkodáshoz, földhasználatokhoz, az ipari és bányászati tevékenységekhez, a turizmushoz és a hajózáshoz.
- F) Az SKV nem csupán hatásvizsgálati eszközként jelentős, hanem szorosan kapcsolódik a fenntartható fejlődés eszméjéhez. Emiatt a legközvetlenebb értékelői kérdés az, hogy **a VGT alapján megvalósuló intézkedések mennyire segítik a fenntarthatóság irányába való elmozdulást**. A fenntarthatóság fogalma túlmutat a szigorúan vett környezetvédelmi törekvések érvényesítésén, ezért a célok ilyen típusú értékelése és az alkalmazott értékrend is tágabb területet fog érinteni. A tervnek a fenntartható fejlődés szempontjából nem valamilyen határértékrendszernek kell megfelelnie, hanem meghatározott elveknek, prioritásoknak, célkitűzéseknek. A változások minősítésének alapját képező fenntarthatósági értékrendet, a vizsgálati folyamat elején le kell fektetni. A vizsgálat támaszkodik az uniós és a hazai környezeti programozási és fenntarthatósági stratégiákra.

4. A harmadik Vízyűjtő-gazdálkodási Terv bemutatása

4.1 Víz Keretirányelv (VKI)

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve, a **Víz Keretirányelv**¹ a felszíni és felszín alatti vizek minőségének megőrzése és mennyiségének védelme szempontjából alapvető dokumentum. A Víz Keretirányelv (továbbiakban: VKI) 2000. december 22-én lépett hatályba az EU tagországokban. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta Magyarországra nézve is kötelező az ebben előírt feladatok végrehajtása, ugyanakkor az ország elhelyezkedése miatt alapvetően érdekelt vagyunk abban is, hogy a nemzetközi Duna vízgyűjtőkerületben mielőbb teljesüljenek a VKI célkitűzései. **Magyarország a VKI és a kapcsolódó irányelvek, rendeletek előírásait átültette a hazai vízgazdálkodási, vízvédelmi szabályozásba.**

A VKI a következő általános célokat is kitűzi a tagállamoknak:

- a vízi és vizes élőhelyek romlásának megakadályozása, védelme, állapotok javítása
- a fenntartható vízhasználat elősegítése a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmével,
- a vízminőség javítása a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével, veszélyes anyagok fokozatos kiiktatása
- a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása,
- az árvizek és aszályok kedvezőtlen hatásainak mérséklése.

Az irányelv a **felszíni vizekre** a következő környezeti célkitűzések elérését tűzi ki:

- a víztestek állapotromlásának megakadályozása;
- a természetes állapotú felszíni víztestek esetén a jó ökológiai és jó kémiai állapot megőrzése vagy elérése (vagy a kiváló állapot megőrzése);
- az erősen módosított vagy mesterséges felszíni víztestek esetén a jó ökológiai potenciál (a hatékony javító intézkedések eredményeként elérhető állapot) és jó kémiai állapot elérése;

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról

- az elsőbbségi anyagok által okozott szennyeződések fokozatos csökkentése és a kiemelten veszélyes anyagok bevezetéseknek, kibocsátásainak és veszteségeinek megszüntetése vagy fokozatos kiiktatása.

A **felszín alatti vizekre** a VKI-ban előírt célok kiegészülnek a *felszín alatti vizek védelmére vonatkozó 2006/118/EK² irányelvben* foglaltakkal:

- a felszín alatti vizek szennyeződésének korlátozása, illetve megakadályozása;
- a víztestek állapotromlásának megakadályozása;
- a víztestek jó mennyiségi és jó kémiai állapotának elérése;
- a szennyezettség fokozatos csökkentése, a szennyezettségi koncentráció bármely szignifikáns és tartós emelkedő tendenciájának megfordítása.

4.2 A Vízyűjtő-gazdálkodási Terv

A VKI-ban megfogalmazott célkitűzések megvalósítása érdekében stratégiai tervet (vízyűjtő-gazdálkodási tervet), **ennek keretében intézkedési programot kell készíteni.** Magyarország első Vízyűjtő-gazdálkodási Terve (VGT1) 2010 áprilisában készült el. A VKI 13. cikk előírása szerint először 2015-re kellett az Európai Unió tagállamainak felülvizsgálniuk vízyűjtő-gazdálkodási terveiket, ezért 2013-2015 között elkészült a VGT1 első korszerűsített, felülvizsgált változata, azaz a VGT2. A VGT-k második változatának felülvizsgálata eredményeként **2021. december 22-ig el kell készülnie a VGT3-nak.**

A VKI célja, hogy a felszíni és felszín alatti vizek, valamint a vizekkel kapcsolatban lévő védett területek „jó állapotba”³ kerüljenek.

A kitűzött cél, vagyis a vízfolyások, állóvizek, felszín alatti vizek jó ökológiai, vízminőségi és mennyiségi állapotának elérése összetett és hosszú folyamat. E célok eléréséhez szükséges intézkedéseket a vízyűjtő-gazdálkodási terv foglalja össze, amely a VKI által meghatározott stratégiai tervezési módszerrel és ütemezésben, összetett, kiterjedt tervezési folyamat.

A vízyűjtő-gazdálkodási terv tartalmazza az összes szükséges információt, amely a víztestekről és a védett területekről rendelkezésre áll, a vizek terheléseit és a hatásokat, az állapotértékelések eredményét, a víztestekre vonatkozó környezeti célokat vagy mentesség alkalmazását, ennek indoklását. Tartalmazza a VGT kapcsolódását más ágazatok programjaihoz, a társadalmi véleményeket és tervezői válaszokat, és végül azt is, hogy a jó állapot eléréséhez milyen műszaki és szabályozási intézkedésekre, illetve pénzügyi támogatásokra, ösztönzőkre van szükség.

A VGT esetében nem fejlesztési irányokat, hanem intézkedés típusokat lehet meghatározni.

Az intézkedések programjának célja az előző VGT2-hez képest **nem változott**, azaz a cél a feltárt jelentős vízgazdálkodási problémák megoldása, a vízfolyásokra, állóvizekre és felszín alatti vizekre, valamint a védett területekre meghatározott, felülvizsgált környezeti célkitűzések elérése.

Az intézkedések tervezésének módszertani alapját az ún. **DPSIR elemzési rendszer** jelenti. Az intézkedések (válaszok, „R”) irányulhatnak mind a négy alábbiakban bemutatott elem módosítására. Az intézkedések tervezésénél alapvető szempont a hatékony intézkedési program összeállítása, ebben segített a D-P-S-I sorrend követése.

² 2006/118/ <http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/groundwater/pdf/brochure/hu.pdf> (2008)

³ **Jó állapot:** A vizek VKI szerinti jó állapota egyrészt az emberi egészség, másrészt az ökoszisztémák igényeiből indul ki. Akkor tekinthetők a vizek jó állapotúnak, ha az ivóvízellátásra, vagy egyéb célokra (rekreáció, öntözés) használt vizek minősége megfelel a használat által szabott követelményeknek, illetve a vizektől függő természetes élőhelyek működését nem zavarják az ember által okozott változások. Vízfolyások és állóvizek esetén a jó ökológiai és kémiai állapot vagy potenciál, a felszín alatti vizeknél a jó kémiai és mennyiségi állapot elérése a cél 2015-ig, 2021-ig, vagy 2027-ig.

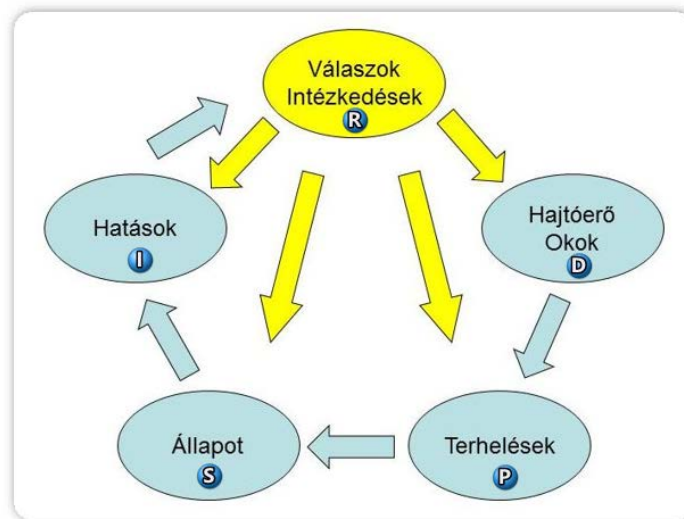
„D”: A leghatékonyabb intézkedések a hajtóerőt (igényt) befolyásoló beavatkozások (pl. gazdasági szabályozók, határértékek, víztakarékos berendezések alkalmazása, oktatás, K+F, képességfejlesztés, intézményfejlesztés);

„P”: Második a hatékonysági rangsorban a terheléscsökkentő intézkedések sora (szennyvíztisztítás hatásfokának növelése, tápanyag-gazdálkodás), mivel ebben az esetben a terhelés már megtörténik és külön erőforrások szükségesek a terhelés mérséklésére;

„S”: Ezután következnek az állapotjavító intézkedések (pl. rehabilitáció, revitalizáció), hiszen ekkor a terhelés már állapot romlást is okozott;

„I”: Végül, ha a fenti intézkedések nem érnek el megfelelő eredményt, vagy nincs másra mód akkor hatásmérséklő intézkedésekre kerül sor (pl. vízpótlás, egyes árvízvédelmi intézkedések kompenzációja).

2. ábra: Az intézkedések tervezésének DPSIR logikai kerete

A VGT3 az ország teljes területére, minden olyan vízhasználatra, vízterhelésre kiterjed, amelyek hat a vizek állapotára. **A VGT horizontálisan vízvédelmi követelményeket, célokat és állapotjavító intézkedéseket fogalmaz meg minden vízhasználóra és terhelőre, ágazatra, (kiemelten a mezőgazdaság, ipar és vízgazdálkodás), a lakosságra nézve, amit minden tevékenységnél figyelembe kell venni.**

Az EU jelentési útmutató⁴ mind a terhelésekre, mind a hatásokra és az intézkedésekre **kötelezően alkalmazandó „típusokat”** határoz meg, és megadja ezek kapcsolati rendszerét is. A „típusok” definiálása valójában csoportosítást jelent, az a célja, hogy a tagállamok által az első ciklusban alkalmazott diverz (a nemzeti sajátosságokat tükröző) értelmezéseket valamelyest egységesítsék, legalább a terhelések és az intézkedések fő csoportjai szintjén. Az EU jelentési útmutató a „Pressure Type” és a „Key Type of Measure” elnevezéseket alkalmazza, az utóbbit rövidítve is: KTM. Hazai „használatra” a **terhelés típus és intézkedési csomag** elnevezést alkalmazták, a KTM, mint rövidítés megtartása mellett.

A Bizottság útmutatója által meghatározott 25 **intézkedési csomagot (KTM) foglalja össze az 1. táblázat**. Dólt betűvel jelöltük a hazailag definiált intézkedési csomagokat, amelyek meghatározására a speciális magyar problémákra adandó megoldások (intézkedések) miatt volt szükség.

⁴ WFD Reporting Guidance 2016. Final draft 6.0.4, 16. December, 2015

1. táblázat: Intézkedési csomagok (KTM)
(EU által definiált intézkedési csomagok, *dőlt: magyar kiegészítés*)

Kód	Az intézkedés csomag megnevezése
1.	Szennyvíztisztító telepek építése és korszerűsítése
2.	Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése
3.	Mezőgazdasági eredetű peszticid szennyezés csökkentése
4.	Bekövetkezett szennyezések csökkentése, felszámolása, beleértve a felhagyott szennyezett területek kármentesítését
5.	Hosszirányú átjárhatóság biztosítása, a duzzasztás és a vízszintszabályozás hatásának csökkentése (pl. halátjárók létesítése, gátak lebontása)
6.	Hidromorfológiai viszonyok javítása a hosszirányú átjárhatóságon kívül (vízfolyások és állóvizek morfológiai szabályozottságának csökkentése)
7.	A vízjárási viszonyok javítása, az ökológiai vízmennyiség biztosítása
8.	A víz hatékony felhasználását elősegítő műszaki intézkedések, az öntözés, az ipar, az energiatermelés és a háztartás területén
9.	Vízár politikai intézkedések a költségmegtérülés alkalmazása érdekében a lakossági vízi szolgáltatás területén
10.	Vízár politikai intézkedések a költségmegtérülés alkalmazása érdekében az ipari vízi szolgáltatás területén
11.	Vízár politikai intézkedések a költségmegtérülés alkalmazása érdekében a mezőgazdasági vízi szolgáltatás területén
12.	Mezőgazdasági tanácsadás vízvédelmi szemponttal kiegészített rendszere
13.	Ivóvízbázisok védelmét szolgáló intézkedések (védőterületek, pufferzónák)
14.	Kutatás, tudásbázis fejlesztés a bizonytalanság csökkentése érdekében
15.	Elsőbbségi veszélyes anyagok kibocsátásának megszüntetése és elsőbbségi anyagok kibocsátásának csökkentése
16.	Ipari szennyvíztisztítók korszerűsítése, bővítése
17.	Talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentése
18.	Inváziós, tájidegen fajok és betegségek terjedésének megelőzése és szabályozása
19.	A rekreáció (beleértve a horgászatot is) káros hatásainak megelőzése és szabályozás
20.	A halászat és egyéb olyan tevékenységek káros hatásainak megelőzése és szabályozása, amelyek állatok és növények eltávolításával járnak
21.	Településekről, épített infrastruktúrából és közlekedésből származó szennyezések megelőzése és szabályozása
22.	Erdészeti tevékenységből származó szennyezés megelőzése vagy ellenőrzése
23.	A természetes vízviasszatartást elősegítő intézkedések
24.	Éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás
25.	Savasodást ellensúlyozó intézkedések
26.	<i>Hőterhelések kezelése</i>
27.	<i>Beszívárogtatás, visszasajtolás korszerűsítése, szabályozása</i>
28.	<i>Károsodott védett vízi, vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül</i>
29.	<i>Károsodott védett vízi, vizes és szárazföldi élőhelyek védelme vízminőségi hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül</i>
30.	<i>Fürdőhelyek védelmét biztosító speciális intézkedések</i>

Kód	Az intézkedés csomag megnevezése
31.	Balesetből származó szennyezések megelőzése

A VKI az alábbi típusokra osztja az intézkedéseket:

- **kötelező alapintézkedések**, amelyek a vízvédelemre vonatkozó EU joganyag teljesítéséhez végrehajtandó intézkedéseket jelentik
- **további (kötelező) alapintézkedések**, amelyek a VKI 11. cikk (3) bekezdésében felsorolt feladatok megoldására nemzeti szinten meghatározott intézkedéseket foglalják magukba
- **kiegészítő intézkedések**, amelyek alkalmazására akkor van szükség, ha a környezeti célkitűzés az alapintézkedésekkel nem teljesíthető

A VGT3 intézkedései között várhatóan továbbra is jelentős szerepe lesz a szabályozási intézkedéseknek, kidolgozott szabályozási koncepcióknak, gazdasági ösztönzőknek, vízárpolitikai intézkedéseknek és a „puhább” intézkedéseknek (útmutatók, tanácsadás, képzés). Kimagasló szerepe lehet a hatékony intézkedések kiválasztásának.

Az EU kötelező előírásait teljesítő alapintézkedések (pl. szennyvízprogram) jelen időszakra történő teljesülésével fokozatosan áthelyeződik a hangsúly a további alap és a kiegészítő intézkedésekre. Ennek is köszönhetően a hazai sajátosságok egyre jobban figyelembe vehetők a VGT intézkedések meghatározásánál.

A VKI követelménye, hogy minden víztest – bizonyos, előírt feltételekkel alkalmazott mentességek (időbeni mentesség és kevésbé szigorú célkitűzés) mellett – legkésőbb 2027-re érje el a jó állapotot (felszíni vizek jó ökológiai állapot/potenciál és jó kémiai állapot, felszín alatti vizek jó mennyiségi és kémiai állapot).

A VGT3 specialitása az előző VGT-khez képest az, hogy a véghatáridő 2027, azaz a VGT3 tervezési időszak végére a jó állapotot el kell érni. A VGT3-ban időbeni mentesség [VKI 4. cikk (4) bekezdés] már csak a természeti okok miatt adható. **Tehát a jó állapot eléréséhez minden szükséges intézkedést az irányelv értelmében be kell tervezni és megvalósítani 2027-ig.**

A kevésbé szigorú célkitűzése [VKI 4. cikk (5) bekezdés, az időszakos leromlás VKI 4. cikk (6) bekezdés és az új fejlesztések hatása VKI 4. cikk (7) bekezdés] csak alapos indoklás mellett, és kevés esetben alkalmazható.

Valószínűsíthető, hogy 2027-re nem lehet az összes szükséges intézkedést megvalósítani (se forrás, se érdekeltiség sok helyen) nemcsak nálunk, hanem egyik EU-s országban sem.

Amennyiben a VGT3-ban a realitásoknak megfelelően nem tervezik be az összes intézkedést 2027-ig, akkor felmerülhet a kötelezettségsszegési eljárás kockázata. Ez esetben alapos mentességi igazolások kidolgozása szükséges.

Az SKV Korm. rendelet szerint a környezeti értékelésnek ki kell térnie arra is, hogy a terv megvalósításából előreláthatóan származhatnak-e országhatáron áttérjedő jelentős, káros környezeti hatások. **Az intézkedések jellegének ismeretében már előjáróban is elmondható, hogy a VGT3 intézkedéseinek megvalósulása az országhatáron túlra jelentős káros hatásokat nem fog okozni.**

2020. december 22-től elérhető a „Magyarország Vízyűjtő-gazdálkodási Terve – 2021” című dokumentum vitaanyaga és az ahhoz tartozó mellékletek, háttéranyagok és térképek a <http://vizeink.hu>⁵ honlapon, melynek eredményeként a VGT3 elkészült anyagait széles nyilvánosság véleményezheti. A dokumentumok alkalmasak arra, hogy részleteiben meg lehessen ismerni különösen a VGT3 tartalmát, a jelenlegi helyzetet, a kezelendő problémát, a problémakezelés lehetséges módjait.

⁵ <http://vizeink.hu/vizgyujto-gazdalkodasi-terv-2019-2021/vgt3-vitaanyag/>

5. A környezeti vizsgálat tematikája

A vizsgált VGT3-ra vonatkozó tematika javaslat kialakítása az SKV Korm. rendelet elvárásainak konkretizálásával történt. A hazai jogszabály az SKV irányelv tartalmi követelményeinek megfelel, de tartalmi előírásai annál részletesebbek. A tematika kidolgozásánál e két jogszabály mellett figyelembe vesszük a vonatkozó egyéb uniós és hazai jogszabályokat, módszertani anyagokat, korábbi SKV-k tapasztalatait. Lásd többek között az EU által kiadott Stratégiai Környezeti Vizsgálatokra vonatkozó útmutatásokat (Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007-2013, The Programming Period 2014-2020 Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy. Guidance document on ex-ante evaluation), valamint a korábbi tervezési folyamat során végzett értékelések, azokra készült kritikai elemzések tapasztalatait is.

TEMATIKA VÁZLAT

1. BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK

1.1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata, kapcsolódás a tervezési folyamat más részeihez

- 1.1.1. Előzmények bemutatása
- 1.1.2. A környezeti vizsgálat tematikája
- 1.1.3. A környezeti vizsgálat alkalmazott módszertana
- 1.1.4. A fenntarthatósági értékrend, kritériumrendszer meghatározása
- 1.1.5. A megbízó és a környezeti vizsgálatot végző szervezetek és szakértők
- 1.1.6. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása

1.2. A Megbízó és a környezeti vizsgálatot végző szervezetek és szakértők

- 1.2.1. A harmadik Vízyűjtő-gazdálkodási Terv Megbízója és készítője
- 1.2.2. A környezeti vizsgálatot végző szakértők

1.3 A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása

- 1.3.1. A tematika egyeztetése
- 1.3.2. A környezeti jelentés egyeztetése
- 1.3.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a VGT3 és a tervezési folyamat alakulására

2. A 3. VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV BEMUTATÁSA

2.1. A VGT3 céljainak, tartalmának és a készítés folyamatának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket

- 2.1.1. Víz Keretirányelv
- 2.1.2. A Vízyűjtő-gazdálkodási Terv
- 2.1.3. A VGT3 aktuális tervezési és végrehajtási intézményi kereteinek áttekintése

2.2. A VGT3 összefüggése más hazai és Uniós releváns tervekkel, illetve programokkal.

2.3. A VGT3 céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi és hazai környezet- és természetvédelmi célokkal

2.4. A VGT3 belső konzisztenciája környezeti szempontból

2.5. A VGT3 tervezési és végrehajtási intézményi kereteinek áttekintése, a megvalósítás ehhez kötődő feltételei

- 2.5.1. Az tervezési és végrehajtási intézményi keretek és a koordinációs igény
- 2.5.2. Az eddigi tervek megvalósulásának, használhatóságának tapasztalatai
- 2.5.3. Lehetséges korlátok, akadályozó társadalmi-gazdasági folyamatok, a környezetvédelmi, vízvédelmi érdekek érvényesítésének főbb akadályai, ezzel kapcsolatos konfliktusok összefoglalása
- 2.5.4. A hatékonyság javítása a fentiek tükrében

3. A VGT3 INTÉZKEDÉSEK MEGVALÓSÍTÁSA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA:

3.1. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a VGT3-mal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

- 3.1.1. A víztestek állapota
- 3.1.2. A környezeti állapot egyéb érintett jellemzőinek leírása
- 3.1.3. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a VGT3 nem valósulna meg

3.2. A VGT3 megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása (ezek jó része esetünkben pozitív lesz, hiszen eleve ez a VGT célja)

- 3.2.1. Természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentő intézkedések
- 3.2.2. Más környezeti elemeket és rendszereket érintő, jelentősnek tekintett intézkedések hatótényezői
- 3.2.3. Közvetett környezeti következménnyel járó társadalmi, gazdasági folyamatokat kiváltó, ösztönző intézkedések

3.3. A VGT3 megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése, beleértve a szándékolt pozitív hatásokat is

- 3.3.1. Jól azonosítható környezet igénybevételek, esetleges terhelések és várható tervezett állapot javulások, vizsgálva és értékelve a stratégiai vizsgálat szintjén kezelhető összeadódó vagy egymást felerősítő (kumulatív) hatásokat is

3.3.1.1. *Felszíni vizek*

3.3.1.2. *Felszín alatti vizek, vízbázisok*

3.3.1.3. *Földtani közeg, talaj*

3.3.1.4. *Levegő*

3.3.1.5. *Élővilág, ökoszisztémák (ennek részeként a védett természeti területek, a Natura 2000 területek, azok jelölő élőhelyei és jelölő fajai, az Országos Ökológiai Hálózat elemei)*

3.3.1.6. *Épített környezet (települési környezet, kulturális örökség – műemlékek, régészeti értékek)*

3.3.1.7. *Tájvédelem*

3.3.1.8. *Zaj- és rezgésterhelés*

3.3.1.9. *Hulladékok keletkezése és kezelése*

3.3.1.10. *Éghajlatváltozás*

3.3.1.11. *Ember és társadalom*

- 3.3.2. A közvetett módon hatást kiváltó tényezők relevanciájának vizsgálata

Ezen belül a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. számú mellékletének 3.6.2. pontjában szereplő közvetett hatások VGT3 intézkedéseinek következtében várható megvalósulását vizsgáljuk (lásd többek között új konfliktusok megjelenése, környezettudatos magatartás változása, területfelhasználás változása stb.)

- 3.4. A VGT3 céljainak összevetése fenntarthatósági célokkal, kritériumokkal
- 3.5. A hatások összefoglalása és az intézkedések várható alkalmazhatósága, a VGT3 összesített értékelése
  - 3.5.1. A hatásokat érintő alapkérdésekre adott válasz
  - 3.5.2. Az intézkedések alkalmazhatósága, felmerülő problémás környezeti hatások
  - 3.5.3. Összefoglaló következtetések
- 3.6. Az országhatáron átterjedő környezeti hatások lehetősége

4. A VGT3 KÖRNYEZETI HATÁSSÁGÁNAK ÉRTÉKELÉSE ÉS A VÁRHATÓ KEDVEZŐTLEN HATÁSOK ELKERÜLÉSÉT CÉLZÓ JAVASLATOK

- 4.1. Általános javaslatok
  - 4.2. A VGT3 megvalósítása következtében esetlegesen fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, és a tervezett környezetileg kedvező intézkedések megvalósíthatóságának javítására vonatkozó javaslatok
    - 4.2.1. Környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontú javaslatok
    - 4.2.2. Társadalom bevonására vonatkozó, Szemléletformálási javaslatok
    - 4.2.3. Gazdasági, szabályozási, intézményi javaslatok
    - 4.2.4. Konfliktuskezelési javaslatok, az integráltság erősítése
  - 4.3. Monitoring, értékelési és a megvalósítása során szükséges intézményi kapacitásokra, kompetenciákra és intézkedésekre vonatkozó javaslatok
- ## 5. A VGT3-MAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN MEGVALÓSULÓ VAGY EGYÉB TERVEKRE VONATKOZÓ JAVASLATOK

KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

1. A környezeti értékelés kidolgozási és partnerségi folyamatának ismertetése
2. Előzmények, a tematika tartalma
3. A VGT3 céljai, rövid ismertetése, környezeti hatékonysága
4. A lényeges környezeti állapotváltozások bemutatása, értékelése
5. A javaslatok összefoglalása

6. A fenntarthatósági értékrend meghatározása

Az alábbi táblázatban egy általános kritériumrendszert adunk meg a fenntarthatósági értékrend vonatkozóan, amely tervezési követelményként alkalmazható. **A kritériumrendszer azért született, hogy az SKV típusú értékelésekhez általános fenntarthatósági viszonyítási alapot jelentsen.** Ennek megfelelően alakítottuk ki a kritériumokat. A módszert már számos esetben alkalmaztuk, bevált vizsgálati/értékelési módszer, mely kis átalakításokkal igen eltérő tartalmú tervek, programok értékelésére is alkalmas volt.

A fenntartható fejlődésre vonatkozó értékrendünket az SKV elkészítésekor a vizsgált VGT3-ra vonatkozóan konkretizáltuk. A következő táblázat első és második oszlopa az egyes általunk figyelembe veendő fenntarthatósági kritériumot általános formában mutatja. A harmadik oszlop javaslatot tesz a vízgyűjtő-gazdálkodási terv esetében alkalmazható kritériumokra.

A táblázatban szereplő szempontok sorrendje nem hierarchikus, ezeknek egyszerre kellene teljesülniük, nem szabad egymás rovására javulniuk.

2. táblázat A vizsgálathoz javasolható fenntarthatósági kritériumok

Fenntarthatósági kritériumok		A VGT3-ra vonatkoztatva
<p>I. A szükségletek kielégítése és a természeti-környezeti értékek megőrzése között hosszú távú egyensúlyt kell elérni.</p> <p>(a) a környezet igénybevétele ne haladja meg a források keletkezésének a mértékét</p> <p>(b) a környezet terhelése ne haladja meg a környezet asszimilációs kapacitását.</p>	<p>1. A lételemnek tekintett, feltételesen megújuló környezeti elemek (levegő, víz, föld, élővilág) készleteit és állapotát, valamint az általuk alkotott környezeti rendszer potenciálját, önszabályozó képességét a rendszer terhelhetőségének határán belül fenn kell tartani, illetve ahol ez szükséges és lehetséges, a megfelelő célállapot érdekében terhelésüket csökkenteni kell.</p>	<p>(a) A tervezett intézkedéseknek összességében, az ország egészére és egyenként az érintett víztestekre nézve javítania kell azok állapotát.</p> <p>(b) A vízkészletek mennyiségi és minőségi védelmét az előző ponton keresztül biztosítani kell. A változó körülmények között is fenntartható vízhasználatok megvalósítása és az ehhez szükséges kiegészítő ismeretek megszerzése alapvető feladat.</p> <p>(c) A meglévő és távlati vízbázisok védelme elsődleges szempontot jelent. Az intézkedéseknek hozzá kell járulnia az egészséges ivóvíz biztosításához.</p> <p>(d) Termásvíz és egyéb felszín alatti készletek hasznosítása az utánpótlódási képesség mértékéig történjék azokon a víztesteken, ahol az utánpótlódás monitorizált, mértéke pontosan ismert. Ahol nem rendelkezünk ismeretekkel az utánpótlódás mértékére ott cél a monitoring kiépítése.</p> <p>(e) Az intézkedések segítsék elő a termőtalaj ésszerű, környezeti adottságokhoz igazodó használatát, a termőtalaj veszteségek csökkentését.</p> <p>(f) Az intézkedések segítsék elő a vízviasszatartást külterületen és belterületen egyaránt.</p>
	<p>2. A természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban általánosan a feláldozott és a létrehozott értékek pozitív egyenlege kell, hogy érvényesüljön, miközben a meg nem újuló erőforrások igénybevétele nem haladhatja meg azt az ütemet, amennyivel azok megújuló erőforrásokkal való helyettesíthetősége megoldható.</p>	<p>(g) Az intézkedések elősegíthetik-e a kisebb fajlagos energiafelhasználású tevékenységek terjedését.</p> <p>(h) Van-e a tervben olyan intézkedés, amely a fenntartható erőforrás-használatok elérését, illetve a vele kapcsolatos ismereteket, kutatást, technológiai fejlesztést segíti elő?</p> <p>(i) Az intézkedések egy részétől elvárható a víztakarékosság elősegítése, a vízhasználat hatékonyságának növelése.</p>

Fenntarthatósági kritériumok		A VGT3-ra vonatkoztatva
	3. A természetbe hulladékként visszakerülő (a természet által sem hasznosítható) anyagok mennyiségének és veszélyességének csökkennie kell. Erősíteni kell a körforgásos gazdálkodás lehetőségeit.	(j) Az intézkedések ne növeljék, hanem amennyire ez tartalmuk alapján lehetséges csökkentsék a hulladékképződést, illetve a képződő hulladék, beleértve a szennyvizek hasznosítását is káros hatásainak megelőzését, minél nagyobb arányú anyagában történő hasznosítását.
	4. A rendelkezésre álló terület felhasználásánál az igénybe vehető területek nagyságát kemény felső korlátnak kell tekinteni, a fejlesztéseknél a területkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni. Azaz a termőföld mennyiségi védelme is kiemelt fontosságú. Ezt a szabályozás szintjén is érvényesíteni kell.	(k) Az intézkedéseknek biztosítani kell az építési, vízrendezési, vízkormányzási beavatkozások, a hidromorfológiai viszonyokat jelentősen befolyásoló vízhasználatok, illetve a termelő tevékenységek vízközei területfoglalásának megfelelő kezelését, lehetőség szerinti minimumra csökkentését.
II. A kardinális értékek elvesztésével járó folyamatok nem tűrhetők el. <i>Minden kipusztított faj belőlünk vesz el valamit.</i>	5. A biológiai sokféleség megőrzésének feltételeit, a természetesen előforduló fajok, és tenyésztett vagy természetes hagyományos fajták megőrzését és védelmét, a természetes és természetszerű élőhelyek fennmaradását, sokszínűségét, és térbeli koherenciáját biztosítani kell	(l) A tervezett intézkedések hatékonyan javítsák a védett természeti területek, értékek és a Natura 2000 területek állapotát, valamint e területeken lévő élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzete megmaradását, helyreállítását. (m) A tervezett intézkedések hatékonyan segítsék elő a vízszennyezés csökkentését és ezen keresztül is javítsák a vizek ökológiai állapotát. (n) A klíma változás okozta főleg vízkészlet változásoknak, a természetes és természetszerű élőhelyeket érintő káros hatásait, amennyire ez egyáltalán lehetséges csökkenteni kell.
	6. Az ökoszisztéma szolgáltatásokat ⁶ értéknek kell tekinteni, gazdasági értéküknek meg kell jelenniük a stratégiai fejlesztési döntésekben. A fejlesztések nem járhatnak az ökoszisztéma szolgáltatások károsodásával.	(o) az intézkedéseknek figyelembe kell vennie az ökoszisztéma szolgáltatások gazdasági érdekű használatának növekvő ütemét. (p) Az intézkedéseknek biztosítani kell az ökoszisztéma szolgáltatások vízkészleteket érintő szabályozási funkcióinak megfelelő működését. (A szennyezőanyagok terhelése nem lépi túl az asszimilációs képességet.)

⁶ Ökoszisztéma szolgáltatásnak nevezzük az élővilág azon javait, szolgáltatásait, melyeket az ember élete során közvetlenül vagy közvetve felhasznál, így azok állapota az életminőségét meghatározza. Négy alapvető szolgáltatás típus: Az **ellátó** szolgáltatás által nyújtott javakat közvetlenül felhasználjuk, elfogyasztjuk, ilyenek például az élelmiszerek, az ivóvíz, a fa- és rostanyagok. Az

Fenntarthatósági kritériumok		A VGT3-ra vonatkoztatva
	7. Az építészeti, táji és kulturális értékek fennmaradását biztosítani kell.	(q) Az intézkedésekkel járó beavatkozások, fejlesztések nem járhatnak a kulturális örökség részét képező értékek veszélyeztetésével.
III. Biztosítani kell a természeti környezeti változásokhoz való alkalmazkodás lehetőségét egyéni és társadalmi szinten <i>A gazdasági-, társadalmi-, technikai-, egyed-, faj-, és bármilyen más fejlődés egyik elengedhetetlen feltétele, hogy szolgálja a környezethez való alkalmazkodást.</i>	8. A környezeti (pl.: klíma-) változásokhoz való alkalmazkodó képességet mind a társadalom, mind az érintett lakosság szintjén meg kell őrizni, azt korlátozni nem szabad, sőt lehetőség szerint javítani kell.	(r) Az éghajlati változásokhoz való alkalmazkodó képesség javítása az intézkedések egyik fontos feladata. (s) Csökkenteni kell a klímaváltozás okozta szélsőségek káros vízkészlet gazdálkodási hatásait (pl.: aszály. árvíz, belvíz ugyanazonokon a területeken) az intézkedésen keresztül.
	9. A nem kívánatos természeti környezeti változásokat erősítő emberi tevékenységeket hatásuk és jelentőségük függvényében korlátozni, adott esetekben tiltani kell.	(t) A vizek, vízkészletek megújulását veszélyeztető emberi vízhasználatokat, vízkivételeket korlátozni szükséges. (u) A vizek, vízkészletek minőségét veszélyeztető, szennyező emberi tevékenységek nem tűrhetők el. (v) Az engedély nélküli vízhasználatok megszüntetése, vagy ahol lehetséges legalizálása és szabályozása szükséges a készletek védelme szempontjából.
	10. Nem tűrhető az az állapot, hogy a társadalom egy része olyan rossz életkörülmények között él, mely az alkalmazkodó képességét szinte megszünteti, és így csak a közvetlen környezetének felélésével képes életben maradni.	(w) A fejlesztések eredményeinek az elmaradottabb térségek felzárkóztatását is segítenie kell.
IV. Meg kell adni mindenkinek a lakóhelyén az emberhez méltó élet lehetőségét mind a jelenben, mind a jövőben. <i>Egy fejlesztésnek akkor van értelme, ha jobb lesz tőle ott élni.</i>	11. Az egészséges környezet és az egészséges ételmeiszter és ivóvíz és a biztonságos fenntartható energiaellátás minden ember alapvető joga, a nem megfelelés sem helyi, sem tágabb szinten nem tűrhető.	(x) Minden lakos számára a társadalmi igazságosság és teherviselési képesség szerint megoldott az egészséges ivóvízhez jutás, a hozzáférés mindenki számára való lehetővé tételével együtt. (y) A tervezett intézkedések a rekreációs, gyógyulási lehetőségek feltételeit is javítsák.
	12. Meg kell őrizni a helyi kultúrát, azokat a termelői és fogyasztói mintázatokat, amelyek a környezethez való alkalmazkodás során alakultak ki, s hosszú távon biztosították a helyi közösség és környezet harmóniáját.	(z) A beavatkozások kialakításánál figyelembe kell venni a helyi közvetlen vízhasználók érdekeit is a fenntarthatósági kritériumok betarthatóságának határáig.

élővilágszabályozó funkciói közé sorolhatók az éghajlatszabályozás, az árvizek mérséklése, a víztisztítás és a talajképződés. **Fenntartó** szolgáltatás a primer produkció (a zöld növények fotoszintézise által), az elemek vagy a víz körforgalmában játszott biológiai szerep. Az élővilág **kulturális** szolgáltatása szerteágazó, többek között jelentős esztétikai, spirituális, oktató és rekreációs funkciója van. (Török Katalin: A FÖLD ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOTA ÉS PERSPEKTÍVÁI, Magyar Tudomány)

Fenntarthatósági kritériumok	A VGT3-ra vonatkoztatva	
	<p>13. A fejlesztések miatt a helyi közösségeknek nem szűkülhetnek a lehetőségei az igényelt és választható életmódok tekintetében, amennyiben ezek nem zárják ki egymást, és megfelelnek mind a fenntarthatóság, mind a fejlődés kritériumainak.</p>	<p>(aa) Az intézkedések, amennyire lehetséges vegyék figyelembe a helyi adottságoknak megfelelő térszerkezet megtartását. (bb) Az intézkedések csökkentsék a közösségek és környezetük klímaváltozással kapcsolatos sérülékenységet, sebezhetőségét.</p>
	<p>14. Minden a környezetgazdálkodással összefüggő tevékenységet azon a szinten kell megvalósítani, ahol a probléma kezelése a legnagyobb környezeti és egyéb haszonnal, valamint a legkisebb környezeti kockázattal, illetve kárral jár.</p>	<p>(cc) Biztosítani kell, hogy a VGT3 intézkedések a lehető legkevesebb közvetett gazdasági, társadalmi közvetett kárral járjanak, ne okozzanak ún. aránytalan költséget. Törekedni kell a win-win megoldásokra. (dd) Minden a vízgazdálkodással összefüggő intézkedést arra a víztest szintjére kell konkretizálni, megvalósítani, ahol az állapotjavulást el kell érni.</p>
	<p>15. A helyi szinten kezelhető erőforrások használata elsősorban a helyi közösség közvetlen, vagy közvetett hasznát kell, hogy szolgálja.</p>	<p>(ee) Az intézkedések segítsék elő helyi, térségi érdekeket is szolgáló vízvisszatartást, csapadékgazdálkodást, az aszályjelenségek enyhítésére, az agráriummal és a természetvédelemmel való jobb integráció útján is.</p>
<p>V. A fenntartható fejlődést csak felelősségteljes ember érheti el. <i>Az egyén élet-minőségének javulása sem a saját, sem a mások által preferált környezeti javak sérelmére nem történhet.</i></p>	<p>16. Erősíteni kell a társadalom befogadó jellegét (társadalmi kirekesztés, demográfiai problémák kezelése stb.) az értékek mentén.</p>	<p>(ff) Szélesíteni szükséges az intézkedések eredményezte fejlesztések hatására nyertesnek tekinthető lakosok körét.</p>
	<p>17. A térség, régió, város nem veszélyezteti - sem közvetlen, sem közvetett formában – sem saját környékén, sem távolabb ugyanezeknek a követelményeknek az érvényesülését.</p>	<p>(gg) A vízkészletgazdálkodást javító intézkedések, beavatkozások nem okozhatnak hiányjelenségeket más területeken.</p>
	<p>18. A fejlesztésnek legyenek olyan elemei, amelyek hatására a fenntarthatóság elvei tudatosulhatnak, és erkölcsi normává válhatnak a társadalom tagjaiban, és ezzel párhuzamosan a tervezés során az érintetteknek a döntésekben való részvétele biztosított.</p>	<p>(hh) Már a tervezés megindításától kezdve biztosítani kell a társadalom aktív részvételét a folyamatban. (ii) El kell érni a vízkészletek megőrzése, a vizek állapotának javítása fontosságának jobb megértését a társadalommal és a döntéshozókkal. (jj) Biztosítani kell, a felszíni és felszín alatti vizek emberi egészséggel kapcsolatos minőségi és mennyiségi jellemzőire vonatkozó közérthető információszolgáltatást.</p>

Fenntarthatósági kritériumok		A VGT3-ra vonatkoztatva
	19. Fenntartható fogyasztási minták terjesztésére van szükség, ellensúlyozva a jelenlegi túlfogyasztásra ösztönző rendszert.	(kk) Az intézkedéseknek a társadalom vélhető többségének támogatottságával, elfogadásával kell rendelkeznie.
	20. Fenntartható fejlődés szempontjából elfogadhatatlan a vagyoni különbségek jelenleg érvényesülő és folyamatosan növekvő szintje. Társadalmi igazságosság nélkül nincs fejlődés.	(ll) A fejlesztéseknek a fenntartható társadalmi jólét növelését is szolgálnia kell, de a társadalmi különbségek növelése nélkül.

7. A környezeti vizsgálat társadalmasítása

A partnerség kereteit az SKV Irányelv preambulumban határozza meg:

„Az átláthatóbb döntéshozatal elősegítése, illetve a vizsgálatokhoz rendelkezésre bocsátott információk teljességének és megbízhatóságának biztosítása érdekében elő kell írni, hogy a **környezeti felelősségük folytán érintett hatóságokkal és a nyilvánossággal a tervek és programok vizsgálata során konzultáljanak**, illetve kitűzzék a megfelelő határidőket, kellő időt hagyva a konzultációra, beleértve a véleménynyilvánítást is”.

A társadalmi részvétel szempontjából meghatározó jogi keretet adó jogszabályok:

- **Aarhusi egyezmény:** 2001. évi LXXXI. törvény a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény kihirdetéséről
- **Espooi egyezményhez kapcsolódó Kijevi protokoll (Kijevi jegyzőkönyv):** 132/2010 (IV. 21.) Korm. rendelet az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espooban (Finnország), 1991. február 26. napján elfogadott egyezményhez kapcsolódó, a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló, Kijevben, 2003. május 21-én elfogadott jegyzőkönyv kihirdetéséről
- **Egyéb magyar jogszabályok**, különösen a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról

Érintett, a VGT3 stratégiai környezeti értékelése iránt potenciálisan érdeklődő nyilvánosságnak tekintjük a környezet-, illetve természetvédelemmel, kulturális örökség védelmével foglalkozó társadalmi szervezetek mellett a vízgazdálkodással közvetlenül vagy közvetve érintett szervezeteket és személyeket is.

Lépések

I. Fázis: A munkaterv (tematika) egyeztetése

A **partnerségi folyamat a környezeti vizsgálat elején megindul**, mely nyomán a környezeti értékelés tartalmának meghatározásakor (jelen dokumentum) ki kell kérni a környezetvédelemért felelős szervek véleményét és nyilvánosságra kell hozni ennek eredményét, a vizsgálat elindulását.

- a) A stratégiai környezeti vizsgálat tematikáját, munkatervét **véleményük kikérése érdekében** elküldjük a **jogszabályban meghatározott**, az SKV Korm. rendelet 3. számú mellékletében szereplő **környezetvédelemért felelős szervezeteknek**, valamint az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak és a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanácsnak. A véleményezésre 30 napot biztosítunk, igény felmerülése esetén akár személyes megbeszélést is tartva az érintett szervezetekkel. A tematika egyeztetésének tervezett időtartama: 2021. február 05. - 2021. március 07.
- b) A környezetvédelemért felelős szakmai szervek véleménye alapján a munkaterv véglegesítésre kerül. A véglegesített változat felkerül a <http://vizeink.hu> honlapra, továbbá értesítjük a véleményezésbe bevont szervezeteket a véglegesítés tényéről.

II. Fázis: A környezeti értékelés partnersége

- a) A **tematika alapján készült környezeti értékelés társadalmasítására**, nyilvánosság általi **véleményezésére** a <http://vizeink.hu> honlapon kerül sor, a véleményezés lehetőségét emellett országos napilapban hirdetjük meg. A véleményezésre 30 napot biztosítunk az érdeklődők számára. A környezeti értékelés véleményezésének tervezett időszaka: 2021. április – május hónapja.
- b) A **véleményezésbe** fentiek mellett bevonásra kerülnek a **környezetvédelemért felelős szervek**, az Országos Környezetvédelmi Tanács, valamint a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács és a tervezésért felelős szervezetek. Igény esetén a személyes megbeszélés lehetőségét biztosítjuk.

- c) **A beérkezett vélemények feldolgoása** és azok kezelésére vonatkozó javaslatok megfogalmazása táblázatos formában történik, rögzítve a véleményező személyét, a megfogalmazott véleményt és annak figyelembevételére vonatkozó javaslatot.
- d) **Társadalmi részvétel értékelése:** Az SKV folyamat befejeztével egy értékelést készítünk a társadalmi részvételi folyamat lefolyásáról, tanulságairól, amelyet az SKV 1. fejezetébe beépítünk.

III. Fázis: A környezeti értékelésre vonatkozó észrevételek átvezetése

Észrevételek beépítése: Az SKV folyamat befejeztével a véleményezés során beérkezett észrevételek közül azokat, melyeknek a figyelembevételéről született döntés, beépítjük a környezeti értékelésbe.